

Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon

Rapport fra pilotprosjektet våren 2004

Oppsummering

NOKUT har i samarbeid med Høgskolen i Narvik, Høgskolen i Oslo og Nordland fylkeskommune prøvet ut et forslag til godkjenningsordning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon av sin utenlandske utdanning. Rapporten gir en beskrivelse av hvordan prosjektet ble gjennomført og en diskusjon av erfaringene som ble gjort underveis. Hovedkonklusjonene er at ordningen er gjennomførbar og bør videreføres med noen modifikasjoner i forhold til det opprinnelige forslaget. Ordningen gir mulighet for flyktninger til å presentere utdanningen sin, og institusjonene har et grunnlag for å vurdere om flyktningene som deltar kan få godkjent sin kompetanse som jevn god med institusjonens egen utdanning. Ordningen anslås til å kreve 3-5 dagsverk per kandidat som vurderes og å koste 5-7 000 kr per kandidat. Koordinering av prosessen, kartlegging og vurdering av kompetansen bør gjøres av en utdanningsinstitusjon som tilbyr tilsvarende utdanning som kandidaten har. Vedlegg 1 beskriver den reviderte prosedyren som foreslås innført.

1. Innledning

NOKUT vedtok 12.06.03 å gjennomføre et pilotprosjekt for å prøve ut et forslag til hvordan en kan foreta godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon. I brev av 22.10.03 fikk NOKUT tilsagn om støtte til prosjektet fra Utdannings- og forskningsdepartementet.

Prosjektet ble gjennomført av NOKUT ved Seksjon for utenlandsk utdanning i samarbeid med Høgskolen i Oslo, Høgskolen i Narvik og Nordland fylkeskommune ved Godkjenningssentralen i Mo i Rana.

Prosjektgruppen har bestått av Inger Setnes fra Høgskolen i Oslo, Tore Westerlund/ Kjetil Kvalsvik fra Høgskolen i Narvik, Bjørn Bonsaksen fra Nordland fylkeskommune og Marit Egner fra NOKUT. Tore Westerlund døde brått i april. Tore hadde vært en pådriver for å vise romslighet overfor flyktninger, men likevel å stille krav til dem. Han er dypt savnet. Ved Tores bortgang tok Kjetil Kvalsvik over oppgaven, og fikk sluttført prosjektet ved høgskolen.

1.1. Målsetning for pilotprosjektet

Målet med pilotprosjektet var å prøve ut i praksis et forslag til en godkjenningsordning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon. Utprøvingen skulle gi en avklaring på om metoden er hensiktsmessig og gjennomførbar for vurdering av flyktnings kompetanse og hvor mye en slik vurdering ville koste.

1.2. Bakgrunn

Bakgrunnen for prosjektet er beskrevet i NOKUTs rapport *Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon, Arbeidsgruppens rapport, februar 2003*. Norgesnettrådet opprettet en arbeidsgruppe høsten 2002 som tok utgangspunkt i Lisboakonvensjonens krav om tilfredsstillende ordninger for godkjenning av flyktnings kompetanse.

Arbeidsgruppen foreslo at det innføres en godkjenningsordning som bygger på eksamensformen mappevurdering/portefølje. Denne typen vurdering ville kunne ta hensyn til at ordningen skulle omfatte mange ulike fag med få søkere fra noen fag og mange fra andre. Den ville også kunne ta hensyn til at kandidatene kunne ha ulike spesialiseringer i studiet og ulik arbeidserfaring etter avsluttet utdanning. Godkjenningsordningen var

foreslått inndelt i en kartleggingsfase og en vurderingsfase. All dokumentasjon som kom frem i de to fasene skulle samles i en mappe. Dette forslaget har vært utgangspunktet for pilotprosjektet. Forslaget fra arbeidsgruppen var relativt detaljert, og ga derfor et godt utgangspunkt for utprøving i praksis gjennom pilotprosjektet.

1.3. Ett fagområde, to godkjenningssteder

For at ikke prosjektet skulle bli for sprikende, ble det valgt ut kun ett fagområde for pilotprosjektet, ingeniørfag. Selv om rekrutteringen var begrenset til bare ingeniørfag, ble det ganske stor spredning på studieretninger. Et par stykker som viste seg også å ha utdanning som var mer i retning av arkitekt enn ingeniør. En ulempe med kun å ha ett fagområde, var at noe som kunne være et problem knyttet spesielt til ingeniørfag, kunne bli sett på som et generelt problem. Ideelt sett burde det nok vært med ett fagområde til som var helt forskjellig fra ingeniørfag. Ingeniørkompetanse er ”ferskvare” sammenlignet med mange andre fag, og behovet for oppdatering ble et diskusjonstema i prosjektet.

Arbeidsgruppen hadde diskutert hvilken betydning geografisk spredning av søkere kunne ha for gjennomførbarheten av ordningen. Ville det være en fordel å sentralisere denne type godkjenning til noen få læresteder eller å tilby vurdering ved alle institusjoner? I pilotprosjektet ble det valgt to ulike steder for godkjenning. Dette var nyttig og førte til ulike erfaringer som tas opp i avsnitt 6.1.

2. Kartleggingsfasen

2.1. Rekruttering av kandidater til prosjektet

Ved rekruttering av kandidater var det ønskelig å få rundt 30 søkere hvorav 20 kandidater som var aktuelle til å gå videre til vurderingsfasen. Det ble laget et tosidert infoskriv om prosjektet på norsk og engelsk. Dette ble formidlet gjennom ulike kanaler for å nå frem til et passe antall aktuelle kandidater.

Følgende kanaler ble brukt:

- Brev til personer som hadde søkt NAIC/ NOKUT om godkjenning men hadde fått avslag p.g.a. verifiseringsproblemer
- Informasjon på NOKUTs Internettsted
- Informasjon på UDIs Internettsted
- Informasjon på nettstedet VelkommenOslo
- Informasjon gjennom Kommunal- og regionaldepartementets nyhetsbrev om flyktninger og innvandrere
- E-post til alle kommunene i Oslo, Akershus, Nordland og Troms samt noen i Buskerud

I tillegg ble det skrevet om prosjektet i studentavisen Universitas og i Forskerforum. ”Jungeltelegraf” har også virket som informasjonsspreder. Valget av kanaler gjorde at de fleste kandidatene enten tidligere hadde tenkt på å få godkjenning eller hadde norske hjelpere som tipset dem.

Det var forventet at prosjektet ville få 10-15 kandidater til vurderingsfasen i Oslo og 5-10 kandidater i Nordland. NOKUT mottok omtrent 50 henvendelser om prosjektet og 23 søknader om å delta. Av disse ble 16 tatt med i prosjektet. Godkjenningssentralen i Nordland mottok omtrent 10 henvendelser hvorav 6 ble tatt med i prosjektet. Deltakerne

skulle være flyktninger som oppga at de hadde høyere utdanning, men som enten manglet dokumenter eller hadde dokumenter som ikke kunne verifiseres.

Flere av de som henvendte seg lot være å sende inn søknad fordi de ikke passet inn i prosjektprofilen. De viktigste årsakene til at personer som henvendte seg ikke søkte eller ikke kom med:

- Personen hadde fått en godkjenning eller NAICs anbefalingsbrev tidligere
- Personen hadde bakgrunn og dokumentasjon som gjorde det mulig å gi vanlig godkjenning
- Personen var asylsøker eller hadde fått endelig avslag på søknad om oppholdstillatelse
- Personens familiesituasjon gjorde det vanskelig å sette av tid til å delta
- Personen hadde en utdanningsbakgrunn innenfor et annet fagområde enn ingeniørfag
- Personen hadde utdanning fra teknisk institutt i Irak som ikke anses som høyere utdanning i Norge
- Prosjektet ble ansett for å være fullt

2.2. Verktøy for kartleggingsfasen

Det ble brukt en kombinasjon av eksisterende skjemaer og nyutviklede skjemaer i kartleggingsfasen. Kandidatene ble bedt om å fylle ut NOKUTs vanlige søknadsskjema og legge ved et brev der de oppga at de ønsket å delta i pilotprosjektet og hvorfor. Ut fra dette skjemaet og evt. samtale med søker ble det avgjort om søkeren kunne gå videre i prosjektet. NOKUTs vanlige skjema for generell godkjenning fungerte greit til å skille mellom de som var aktuelle for prosjektet og de som ikke var det ut fra utdanningsnivå.

De som ble tatt inn i kartleggingsfasen fikk tilsendt flere mer detaljerte skjemaer:

1. Tilleggsskjema for godkjenning av utdanning for søkere med mangelfull dokumentasjon
2. Rekonstruert oversikt over utdanningens innhold
3. Rekonstruert kursbeskrivelse
4. Rekonstruert arbeidsattest

Erfaringene med skjemaene i prosjektet viste et behov for revidering hvis ordningen skal videreføres. Det bør antakelig være et mål at kandidaten slipper å gjenta informasjon, men heller kan konsentrere seg om å legge inn ny viktig informasjon. Det viste seg også at det var behov for mer praktisk informasjon om flyktningens situasjon i Norge og om språkkunnskaper. Det skjemaet som de faglig tilsatte hadde mest bruk for, var den reviderte kursbeskrivelsen. Der dette var fylt ut grundig, ga det et godt utgangspunkt for fagintervjuet.

Mengden skjemaer som var laget til pilotprosjektet gjorde at mange trengte mye veiledning. I Nordland brukte hjelperne ca. ett dagsverk på veiledning. I Oslo fikk alle et kartleggingsintervju på 1 ½-2 timer. Noen få tok i mot tilbudet om å komme tilbake en gang til senere.

All ekstra informasjon i tillegg til NOKUTs eller utdanningsinstitusjonens eget skjema, bør antakelig samles i ett kartleggings skjema. Dette bør også oversettes til engelsk og legges tilgjengelig på begge språk på NOKUTs hjemmeside. Et revidert kartleggings-skjema er vedlagt.

2.3. Gjennomføring av kartleggingsfasen

Det var tenkt at kartleggingsfasen skulle gjennomføres i to puljer, men prosessen for hver kandidat tok så lang tid at kandidatene ble tatt inn fortløpende etter som de meldte seg på. Ønsket om å gjennomføre prosjektet raskt bidro til dette. Dermed ble det ikke gjennomført revidering av skjemaene underveis slik det først var tenkt. Kartleggingsintervjuene ble gjennomført i perioden 22.12.03 til medio februar 2004. I ettertid kan en se at det ikke hadde vært nødvendig å gjennomføre kartleggingen så raskt fordi institusjonene ikke hadde kapasitet til å arrangere vurderingen for alle kandidatene like raskt. Det ble derfor en del ventetid mellom kartlegging og vurdering for en del kandidater. Det ble gjennomført 6 kartlegginger i Nordland for kandidatene fra Nord-Norge og 16 i Oslo for kandidatene i Østlandsområdet.

Godkjenningssentralen i Nordland gjennomførte kartleggingen uten at kandidatene møtte til personlig intervju. Godkjenningssentralen veiledet søkere og ”hjelpere” (flyktningkontor/rådgivere) til å fylle ut tilleggsskjemaene og sørget for at all dokumentasjon ble sendt inn. Hjelperne jobbet sammen med søkerne, avklarte begreper, oversatte fra norsk til engelsk, forklarte hensikt og nødvendighet. Den jobben de gjorde var en naturlig del av deres virksomhet, som del av Introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere. De var velvillige og positive hele veien.

Godkjenningssentralen i Nordland sendte ut en forespørsel til de 5 ”hjelperne” om hvordan de opplevde prosessen, og de fikk inn to svar. Begge hadde brukt i overkant av ett dagsverk på å hjelpe kandidatene med utfyllingen i tillegg til tid som var brukt på. De var veldig positive til å kunne bidra i et prosjekt som kunne hjelpe flyktningene videre inn i arbeidsmarkedet. De syntes det var vanskelig å hjelpe til med faguttrykk og å forstå fagene. De viktigste utfordringene som ble nevnt for søker var å forstå spørsmålene og å huske tilbake til fag og lærebøker. Å rekonstruere utdanning som ligger opp mot 20 år tilbake i tid var ikke enkelt.

I Oslo startet prosessen med at søker ringte eller sendte NOKUTs søknadsskjema. Kartleggingsskjemaene ble sendt kandidaten, og det ble avtalt tid for kartleggingsintervju. Det gikk ca. en uke fra telefonkontakt til intervju og kandidaten ble bedt om å fylle ut skjemaene så godt som mulig på forhånd samt å ta med CV og alt som kunne dokumentere utdanningen. Det var 9 stykker som hadde oppgitt e-postadresse, og disse fikk skjemaene tilsendt både per post og elektronisk. Det var ingen som valgte å fylle ut skjemaene elektronisk. En laget kursbeskrivelse på PC etter at han hadde vært til kartleggingsintervju. I Oslo ble det gjennomført intervju med 15 stykker, mens én bare sendte inn skjemaene i posten. Det praktiske rundt gjennomføringen av intervjuene gikk greit. Det var lett å få tak i kandidatene fordi de nesten alle hadde mobiltelefon og de aller fleste møtte punktlig opp til avtalt tid.

Det var varierende hvor godt forberedt kandidatene var. Noen hadde fylt ut skjemaene alle skjemaene grundig eller bare med stikkord, noen hadde bare fylt ut det første tilleggsskjemaet og noen hadde ikke fylt ut noe i det hele tatt. Skjemaene var bare på norsk, og for et par stykker var det en barriere, men det var bare 2 stykker som gjennomførte kartleggingsintervjuet på engelsk.

Flere syntes det var vanskeligere å skrive om utdanningen på norsk enn å snakke om den. Når de fikk valget mellom å ta med skjemaer hjem og fylle ut eller å få ”sekretærhjelp”

der og da i intervjuet, foretrakk de fleste å få hjelp til å skrive under intervjuet. Noen trengte tid til å tenke gjennom hva de skulle skrive og valgte å levere skjemaet senere. Flere syntes det var vanskelig å vite hvor mye og hvordan det var forventet at de skulle skrive. Det ble presisert for alle at skjemaene skulle være et utgangspunkt for en faglig samtale og at de ville få mulighet til å utdype mer på det faglige intervjuet.

2.4. Dokumentasjonen til neste fase

Når kandidatene var ferdig med kartleggingen ble dokumentasjonen satt inn i mapper. Det ble satt inn skjemaer, CV, dokumentasjon for identitet, utdanningsdokumenter der det fantes og ulike typer sekundærdokumentasjon. I tillegg ble det lagt inn litt informasjon om utdanningen eller lærestedet der dette var mulig. Mappen ble sendt til den aktuelle høgskolen. Det var mange av kandidatene som hadde vitnemål eller karakterutskrifter, men fra land der NOKUT ikke godtar dokumentasjonen fordi det er umulig å få verifisert den. Det var bare en person som ikke hadde noen utdanningsdokumenter i det hele tatt. Noen kandidater klarte å skaffe mer dokumentasjon etter kartleggingen.

2.5. Kandidatene til vurderingsfasen

Alle som gjennomførte kartleggingsfasen ble overført til utdanningsinstitusjonene for vurdering. Av 6 kandidater fra kartlegging i Nordland gikk 5 til vurdering i Narvik og 1 til Oslo. Av 16 som ble kartlagt i Oslo gikk 14 til vurdering og to falt ut før de ble vurdert. Det var 5 som ble vurdert i Narvik, 13 ved Høgskolen i Oslo og 2 ved Arkitekthøgskolen i Oslo, til sammen 20 stykker. Av disse 20 var det 1 kvinne og 19 menn. Det var 11 irakere, 6 afghanere, 2 somaliere og 1 med utdanning fra tidligere Jugoslavia.

Alle irakerne oppga at de hadde bachelorgrader. Tre av afghanerne oppga at de hadde 5-årig ingeniørutdanning og den siste hadde militær utdanning fra Afghanistan og India. Somalierne oppga at de hadde laurea/ bachelorgrad og han fra tidligere Jugoslavia hadde militær ingeniørutdanning. Utdanningene var avsluttet mellom 1977 for den eldste og 2000 for den nyeste.

3. Vurderingsfasen

3.1. Organisering av vurderingsfasen

Vurderingsfasen ble administrert av en saksbehandler i sentraladministrasjonen ved hver høgskole, Tore Westerlund og senere Kjetil Kvalsvik i Narvik og Inger Setnes i Oslo. De hadde ansvar for kontakt med NOKUT og Nordland fylkeskommune, kontakt med de faglige tilsatte som skulle intervju og kontakt med kandidatene og deres hjelpere. De hadde aktørrollene som los og prøveleder slik det er satt opp i arbeidsgruppens rapport. I det videre brukes heller begrepet koordinator, fordi disse rollene henger så nøye sammen og oppgaven er å koordinere vurderingen på alle måter. Koordinatoren sørget for å gjøre avtaler for intervjuene og informere søkerne. De var også til stede under vurderingsintervjuene (med unntak av noen tilfeller i Narvik) og diskuterte rapport og resultat med fagpersonene.

I Nordland bodde de fleste kandidatene langt unna, men alle kom til Narvik for det faglige intervjuet. I de fleste tilfellene ble reisen betalt av kommunen gjennom introduksjonsprogrammet eller lignende. I to av sakene var det blitt sendt ut tidligere eksamensoppgaver i forkant, for at kandidatene skulle kunne forberede seg til intervjuet.

En faglig tilsatt ved ingeniørutdanningen gjennomførte vurderingsintervjuet og skrev rapport fra intervjuet. Det ble utarbeidet en enkel rapportmal for å sikre at de viktigste elementene i vurderingen kom med i alle sakene. Dette gjaldt vurdering av utdanningen i seg selv og vurdering av utdanningen sammenlignet med norsk utdanning. Rapportmalen er vedlagt. Den kan varieres etter behov. Koordinatoren gikk gjennom rapportene fra intervjuene med de faglige tilsatte. I samråd mellom koordinator og de faglige tilsatte og evt. NOKUT ble det vurdert om det var aktuelt å gjøre noen praktisk prøving eller en hjemmeoppgave i etterkant av intervjuet. Koordinator organiserte i så fall også dette.

Etter gjennomføring av vurderingsfasen samlet og ordnet koordinatoren all dokumentasjon samt resultatet og sendte ut kandidatmappene til kandidatene. I noen tilfeller ble det tidlig klart at det kunne være aktuelt med videre studier, og koordinator opprettet kontakt med aktuelle opptaksorganer ved egen eller annen høgskole.

3.2. Gjennomføring av vurderingsfasen

Koordinator og den faglige tilsatte diskuterte på forhånd hvordan det kunne være fornuftig å gjennomføre intervjuet, men det var primært den faglige tilsatte som bestemte innholdet. Det normale var at en startet med litt løs samtale om kandidatens liv i Norge og hans erfaring. Deretter gikk samtalen over på det som var skrevet om innholdet i utdanningen i kartleggingsskjemaene. Kandidatene hadde skrevet noen stikkord om hvert fag og samtalen tok utgangspunkt i disse. Dette fungerte bra i de fleste tilfellene, men i enkelte tilfeller kunne kandidaten ikke utdype nærmere om fagene. De rekonstruerte kursbeskrivelsene fungerte godt til å gi et felles utgangspunkt for faglig samtale forutsatt at de var grundig utfylt.

Den faglige tilsatte hadde også forberedt noen spørsmål fra emner som ikke direkte var omtalt, men som anses som sentrale i ingeniørutdanningen, for eksempel enklere matte-spørsmål og grunnleggende fysiske og evt. kjemiske sammenhenger. Det ble også brukt ikke-verbale hjelpemidler for å få samtalen i gang, som bilder av tekniske instrumenter og bilde av en bro.

Noen kandidater hadde tatt med seg en ledsager, og dette virket forstyrrende i intervju-situasjonen, særlig i ett tilfelle der ledsager hadde samme utdanning og blandet seg inn i samtalen.

De faglige tilsatte mente at det var relativt enkelt å oppdage om kandidatene var på et høyt faglig nivå eller ikke. En del kandidater falt helt igjennom, mens noen fortsatt kunne gjøre godt rede for utdanningen og gjennomføre resonnementer over spørsmålene de fikk.

Høgskolene bestemte selv kriteriene for vurderingen av hvorvidt kandidatene hadde jevn god utdanning med den som ble gitt ved lærestedet. Sammenligning av kursbeskrivelsene med den norske rammeplanen var et kriterium. Ellers kan det ha variert noe mellom de ulike fagpersonene. En av dem har oppgitt følgende liste:

1. Språk (Dagligdags og teknisk innen fagområdet)
2. Evaluering av kandidatens medbrakte portefølje av utdanningspapirer og CV
3. Resultatet av praktisk prøve innenfor grunnleggende fag og kandidatens kompetanse og spesialisering.
4. Kandidatens erfaring med å bruke EDB/IKT generelt og i fagområdet.
5. Kandidatens aksept og selverkjennelse av faglig nivå i forhold til dagens norske krav og behov for egen faglig oppfriskning, oppdatering og tilleggsutdannelse.

De faglig tilsatte som vurderte kandidatene syntes stort sett at med det forarbeidet som var gjort i kartleggingen var det tilstrekkelig å gjennomføre et faglig intervju på 1 ½ -2 timer for å vurdere hvilket nivå kandidatene var på.

3.3. Hjemmeoppgaver og praktiske prøver

I den opprinnelige rapporten med forslag til godkjenningsordning, var det foreslått at de som skulle få godkjent grad, burde ha en form for praktisk prøving. Behovet for slik prøving ble diskutert for de ulike kandidatene i prosjektet. Det var tre varianter av praktisk prøving som ble foreslått: hjemmeoppgave i forkant av intervjuet som en forberedelse, hjemmeoppgave i etterkant av intervjuet i saker der det kunne være aktuelt med en faglig eller generell gradsgodkjenning og praksisplass i en ingeniørbedrift. Det var satt av ressurser til slik praktisk prøving, men i de fleste tilfellene mente høgskolene at det ikke var nødvendig, fordi det var opplagt hvilket nivå kandidaten var på. Dette gjaldt særlig de tilfellene der høgskolen mente kandidaten var på nivå med en bachelorgrad.

I Narvik var det to kandidater som fikk en hjemmeoppgave i forkant av intervjuet. Dette var tidligere eksamensoppgaver. Kandidatene klarte ikke å løse oppgavene, men de ble brukt som utgangspunkt for samtalen. Det kan være flere grunner til at de ikke klarte oppgavene: at oppgavene var for pensumspesifikke, at kandidatene hadde glemt mye eller at de ikke hadde tilgang til litteratur. Ved Høgskolen i Oslo var det to kandidater som fikk en hjemmeoppgave i etterkant av intervjuet. Disse to hadde ikke avsluttet vurderingen innen 1. juli, men det er meningen at de skal få mer tilpassede oppgaver.

Det ble gjort forsøk på å få til at noen kandidater kunne ha praksisplass i en ingeniørbedrift. AETAT Intro i Oslo stilte seg positive til dette, men det var ingen kandidater i Oslo som var aktuelle for slik praksisplass. AETAT Intro var opptatt av at praksisplass måtte brukes for kandidater som var klare for arbeidsmarkedet. Det ble gjort en forespørsel om praksisplass i Hedmark, men denne kandidaten kvalifiserte ikke for praksisplass fordi han hadde en deltidsjobb som vaktmester. Flere kandidater hadde allerede hatt praksisplass. Disse praksisplassene samt noen arbeidsgivere ble kontaktet i forbindelse med vurderingsfasen, men det kom oftest ikke så mye nytt ut av disse samtalene enten fordi kandidaten ikke hadde hatt faglig relevante oppgaver eller fordi arbeidsgiver/kontaktpersonen ikke gikk inn på hvordan kandidaten hadde fungert faglig eller selv hadde kompetanse til å vurdere det.

Erfaringene fra pilotprosjektet tilsier at hjemmeoppgave eller praktisk prøving ikke innføres som et obligatorisk element i ordningen, men at dette kan benyttes der institusjonen ser at det vil gi en riktigere vurdering og det er gjennomførbart i praksis.

3.4. Godkjenningsresultatene for de enkelte kandidatene

I slutten av juni var resultatene klare. Hele prosessen hadde tatt 5-6 mnd. I Oslo tok det tid på grunn av at det var mange kandidater og intervjuer å koordinere samt behov for å sammenligne kandidater. I Narvik tok det i tillegg tid å skifte koordinator. Det vil også senere være behov for korrespondanse og koordinering som vil ta tid. Prosessen vil nok i fremtiden ta 3-6 mnd for en kandidat.

Tabellen gir en oversikt over de ulike resultatene som kom ut av vurderingene.

Type godkjenning	Narvik	Oslo
a) Ikke godkjent som høyere utdanning	1	3
b) Faglig godkjenning som del av norsk grad (1-2 år)	2	4
c) Anbefaling om innpassing av deler av utdanningen ved opptak til ingeniørutdanning høsten 2004		3
d) Godkjenning som jevngod med norsk toårig ingeniørutdanning fra samme periode		1
e) Generell godkjenning som bachelorgrad		1
f) Godkjenning som bachelor i ingeniørfag	1	1
g) Godkjenning som bachelor i ingeniørfag + 60 studiepoeng	1	
h) Ikke fullført godkjenningsprosessen, men vil få bachelorgrad eller 120 studiepoeng		2

Kandidatene fordelte seg over mange ulike resultater. Hver enkelt flyktning hadde sin historie og sine ønsker som påvirket formen for resultat. Resultatene kom av en kombinasjon av hvilken formell kompetanse som lå til grunn og hvilken realkompetanse kandidatene klarte å vise i godkjenningsordningen. Det varierte også etter formålet med godkjenningen, om kandidaten ønsket videre studier eller jobb.

- De 4 kandidatene som ikke fikk godkjent noe, manglet sentrale kunnskaper om fagfeltet og kunne ikke gjengi hva utdanningen inneholdt utover noen få stikkord. En vil ikke få vite om dette kommer av at utdanningen hadde dårlig nivå eller om personene ikke hadde utdanningen. Tre av disse kandidatene kom fra samme utdanningsinstitusjon.
- De 6 kandidatene som fikk godkjent del av norsk ingeniørutdanning, hadde nok alle gjennomført ingeniørutdanning i hjemlandet, men manglet noen viktige fag i forhold til den norske ingeniørutdanningen. Godkjenningen kan brukes på arbeidsmarkedet eller i utdanningssystemet.
- De tre kandidatene som har søkt og som vil få opptak til bachelorprogrammer i ingeniørfag fra høsten, har fått med en anbefaling til utdanningsinstitusjonen som tar dem opp. Anbefalingen sier noe om styrker og svakheter i ulike fag, men institusjonen som tar dem opp bestemmer hvilke emner de får fritak fra og hvilke de må ta i Norge. Det vil dreie seg om 1-2 års videre studier.
- En kandidat hadde en eldre utdanning og kandidaten hadde ikke oppdatert seg på de senere års utvikling innenfor ingeniørfag. Han ønsket ikke videre studier, og fikk i stedet en godkjenning som en norsk tilsvarende utdanning fra samme tid. Dette følger prinsipper i Lisboakonvensjonens tilleggsdokument om kriterier og prosedyrer.
- En kandidat hadde en ingeniørutdanning innenfor et smalere felt enn norsk ingeniørutdanning. Han hadde også oppdatert seg godt på dette fagfeltet, men manglet en del bredde som inngår i norsk ingeniørutdanning. Det ble derfor gitt en generell godkjenning som jevngodt med bachelorgrad, men ikke som høgskolens ingeniørutdanning.
- I Oslo var det en kandidat som uten tvil ble fastsatt til bachelornivå. Denne kandidaten har nå fått studieplass på en mastergrad ved en annen høgskole. I Narvik var det en kandidat som nok opplagt var på nivå over bachelor, men som hadde en spesialisering som gjorde at høgskolen ikke kunne vurdere om den kunne godkjennes som mastergrad eller del av mastergrad.

- g) I Narvik var det også en kandidat som klart var over bachelornivå, men som ikke ble vurdert til å være helt på masternivå. Også ut fra godkjenningsrammen for den oppgitte utdanningen, virket det rimelig at den ikke ble godkjent fullt ut som en mastergrad. Skulle den vurderes for mastergrad, burde det nok også vært gitt en hjemmeoppgave eller annen grundigere vurdering.
- h) I Oslo var det noen kandidater hvor en var litt usikker på om de hadde bachelornivå eller ikke. I disse tilfellene ble det gitt en hjemmeoppgave i etterkant av intervjuet. Disse sakene er ikke avsluttet.

Erfaringene fra pilotprosjektet viser at dette er en godkjenningsordning som må ha tilpasninger til mange ulike situasjoner og behov. Dette har det vært mulig å gi i prosjektet. Ordningen gir gode muligheter for tilpassing til den enkelte kandidatens behov for vurdering.

I forkant av prosjektet kom det spørsmål fra sektoren om hvorvidt dette ville bli en enkel løsning i forhold til vanlig godkjenning og om kandidatene ville få en grundigere behandling enn andre. Ordningen er relativt arbeidskrevende for kandidatene, og resultatene viser at kandidatene får en grundig behandling, men slett ikke er garantert noe bedre godkjenningsresultat, sett som mer studiepoeng eller høyere grad, enn personer som får vanlig godkjenning ut fra dokumenter.

4. Økonomi

4.1. Kostnader i prosjektet

Pilotprosjektet har hatt kostnader knyttet til utvikling, samordning og rapportering samt kostnader knyttet til hver enkelt deltaker. En stor del av arbeidet knyttet til hver enkelt deltaker har vært administrativt arbeid. Bortsett fra reise og andre utgifter ved møter, har de aller fleste utgiftene vært arbeidstidsgodtgjørelse.

Det har blitt arrangert to møter med hele eller deler av prosjektgruppa, ett i Oslo i desember og ett i Narvik i mai. I tillegg ble det arrangert et seminar i Oslo i mars med noe utvidet deltakelse fra Høgskolen i Oslo og NOKUT.

Utviklingsarbeidet har knyttet seg til kartleggingsskjemaene og diskusjoner omkring metode og verktøy i vurderingsfasen. Samordningen har gått på å utveksle erfaringer og å bli enig om hvem som gjør hva og hvordan. De enkelte aktørene i prosjektet har rapportert til NOKUT som så har samlet erfaringene i denne felles rapporten.

Kostnadene knyttet til enkeltpersoner har omfattet kostnader til kartlegging og til den faglige vurderingen samt til administrasjon av den enkeltes godkjenningsprosess og veiledning underveis og i etterkant. Behovet for administrasjon har vært overraskende stort i forhold til mengden arbeid for de faglige tilsatte, men det administrative arbeidet har også vært en forutsetning for at de faglige medarbeiderne kunne gå så direkte inn i vurderingsoppgaven.

I regnskapet under er det ikke skilt mellom prosjektarbeid og administrativt arbeid knyttet til de enkelte kandidatene fordi utviklingsarbeid og enkeltsaker gikk over i hverandre. Regnskapet er derfor satt opp noe forskjelling fra det opprinnelige budsjettet.

4.1.1. Budsjett og forbruk for pilotprosjektet

	Budsjett	Forbruk
Prosjektledelse og evaluering/rapportering	104 000	140 000
Møter for prosjektgruppen + seminar	75 000	34 300
Prosjektarbeid Nordland fylke		* 9 000
Kartlegging Nordland + Oslo	90 000	41 900
Administrativt (15 kand.)+ prosjektmedarbeider Oslo	163 000	67 000
Faglig vurdering (15 kandidater i Oslo)		17 300
Administrativt (5 kand.) + prosjektmedarbeider Narvik	73 000	* 40 000
Faglig vurdering (5 kandidater i Narvik)		* 8 300
Div utgifter til rekruttering, kopiering, verktøy og info.	5 000	7 000
Sum	510 000	364 800
Resterende beløp		145 200

Alle beløp er rundet av til hundre og beløp merket * er anslag fordi endelig faktura ikke er mottatt.

Prosjektet viste seg å bli billigere enn først antatt. Det overskytende beløpet kan brukes til informasjon om ordningen for eksempel seminar for saksbehandlere ved høyskoler og universiteter og evt. hjelpere, trykking av rapporten samt utgivelse av en engelskspråklig rapport, en liten informasjonsbrosjyre til potensielle kandidater og deres hjelpere, samt trykking/webpublisering av kartleggings skjema på norsk og engelsk.

4.2. Økonomiske aspekter ved en slik godkjenningsordning

I prosjektet ble det brukt noe ressurser på informasjon om muligheten for å delta i prosjektet. Det vil også i en fast ordning for godkjenning av flyktninger være behov for å informere om ordningen til potensielle deltakere og aktører. NOKUT kan informere om ordningen sammen med sin øvrige informasjon om godkjenning av utenlandsk utdanning, men det kan være en fordel å gi ut noe ekstra informasjon i starten. Flyktninger kan i større grad enn andre innvandrere nås gjennom kommunenes introduksjonsprogram.

Det er fortsatt vanskelig å si noe om omfanget av behovet for en slik ordning jf. rapporten fra arbeidsgruppen. Det var ikke vanskelig å skaffe 20-30 kandidater innenfor ett fagområde til pilotprosjektet. Antakelig vil det være en del kandidater i starten av en slik ordning som har ventet på en mulighet for vurdering. Deretter vil det mest sannsynlig være en og annen sak spredt over fag og institusjoner. En slik utvikling ville være parallell til utviklingen av antall søkere til høyere utdanning på bakgrunn av realkompetanse. I prosjektet var det mange flere kandidater i Oslo-området enn i Nord-Norge. Dette har sammenheng med bosettingsmønsteret for flyktninger og innvandrere. Ved innføring av en fast ordning, kan det forventes at pågangen er størst til institusjonene på det sentrale Østlandet. Mange av kandidatene i prosjektet kom fra Irak. NOKUT har det siste halvåret forsøkt å opprette kontakt med læresteder i Irak, og en endring i muligheten for generell godkjenning av utdanning fra Irak vil kunne påvirke antall saker.

Kartleggingsfasen viste seg å bli rimeligere i prosjektet enn det som var ventet. Det var riktignok ingen som ønsket å bruke tolk, noe som var ansett som en potensiell utgift. Den som organiserer kartleggingen kan forventes å bruke ca 1-2 dagsverk per kandidat som kartlegges, avhengig av sakens kompleksitet og mengden eksternt hjelp. Det er hensiktsmessig at mange kandidater bruker eksterne hjelpere som ikke inngår i selve godkjenningsordningen (venner eller kommunalt tilsatte). At dette gjøres av eksterne vil gjøre ordningen mindre kostbar for institusjonen samtidig som kartleggingskompetansen ute i kommunene benyttes.

I vurderingsfasen brukte koordinator ca. 1-2 dagsverk til å organisere vurderingen, delta i vurderingsintervjuet, utforme resultatet og veilede kandidaten underveis og i etterkant. De faglig tilsatte brukte 6-7 timer på å forberede intervjuet, gjennomføre intervjuet, utforme rapporten og diskutere resultatet med koordinator. I de tilfellene der kandidaten fikk gjennomført en praktisk prøving medførte dette mer arbeid for både koordinator og faglig tilsatt, men ikke i den størrelsesorden som var forventet i rapporten fra arbeidsgruppen. Noe av årsaken til dette kan igjen være at det ikke ble brukt tolk.

Gjennomsnittlig kostnad per kandidat i prosjektet anslås til 3-5 dagsverk og 5-7000,- kr, men det kan bli store variasjoner.

Anslaget på 15 000 kr per kandidat i budsjettet ble satt opp ut fra rammene i lov om yrkesprøving. Pilotprosjektet har vist at godkjenning av høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon skiller seg fra yrkesprøving. En vesentlig forskjell er at yrkesprøving krever mer praktisk prøving med fagperson til stede, mens høyere utdanning i større grad kan vurderes ved muntlig prøving. En annen forskjell er at kandidatene i pilotprosjektet har en formell utdanning som grunnlag. Derfor er det lettere å få oversikt over kompetansen og det er lettere å vurdere ved hjelp av stikkprøver.

5. Kandidatenes erfaringer

NOKUT kontaktet i juni 7 av kandidatene i prosjektet for å høre deres erfaringer.

Kandidatene hadde ikke mange kommentarer til kartleggingsfasen annet enn at det hadde vært greit. En av deltakerne som ble kontaktet, hadde trukket seg mellom kartleggingsfasen og vurderingsfasen. Han forklarte at han hadde kommet inn på norskurs på universitetet og ønsket å bli bedre i norsk før en vurdering av utdanningen og innpassing i norsk ingeniørutdanning.

Kandidatene syntes de hadde fått ganske god informasjon om hvordan vurderingsintervjuet skulle være, men det var flere som kommenterte at de trodde det skulle vært annerledes. En sa han trodde det skulle ligne på kartleggingsintervjuet, mens det egentlig var en test. To andre sa de trodde det skulle være vanskeligere eller mer detaljert i forhold til hvert enkelt kurs. En foreslo at informasjonen på forhånd burde inneholdt opplysninger om hvilken type spørsmål som ville bli stilt. Flere sa at de hadde forberedt seg veldig godt ved å repetere for seg selv og ved å bruke bøker om faget på norsk.

Fire stykker syntes intervjuet hadde gått bra og to syntes det hadde gått dårlig. De som syntes det hadde gått bra, nevnte blant annet at det var god stemning på intervjuet og at spørsmålene var relevante. To av disse sa riktignok at det var dumt at høgskolen som vurderte dem ikke hadde kompetanse på deres faglige spesialisering.

En av de som hadde fått en hjemmeoppgave før intervjuet syntes at oppgaven hadde vært riktig i forhold til hans utdanning, men at det var litt vanskelig fordi han ikke hadde bøkene og det var lenge siden han tok utdanningen.

En av de som var misfornøyd med intervjuet syntes intervjueren hadde snakket for fort og var vanskelig å forstå. Derfor hadde han ikke klart å svare på alle spørsmålene. På spørsmål om hvorfor han ikke ville ha tolk, kom det frem at det hadde vært en misforståelse i trekantkommunikasjonen mellom ham, kartlegger og koordinator på

høgskolen om hvorvidt det kunne være aktuelt med tolk. Men han visste ikke helt om det hadde hjulpet med tolk.

Den andre misfornøyde kandidaten mente at det var intervjueren som hadde vært i mot ham og ikke hadde behandlet ham bra. I dette intervjuet hadde det bare vært en intervjuer, og de to hadde ikke gått godt sammen. Kandidaten mente at spørsmålene var irrelevante og dokumentasjonen hans for utdanningen ikke var blitt tatt på alvor.

Flere sa at det ikke var så farlig at godkjenningsprosessen hadde tatt noen måneder fordi de gjorde dette parallelt med jobb eller kurs og ikke trengte resultatet før. Kandidatene som hadde fått godkjent noe som norsk høyere utdanning, var ganske fornøyde, men de nevnte at utdanningen ikke var blitt godkjent fullt ut. De hadde forståelse for at det var forskjeller mellom utdanningen i hjemlandet og i Norge. En som skal studere ingeniørfag fra høsten sa at han egentlig mest trengte å lære norsk fagspråk, og da var det bedre å være på høgskolen enn å gå på norskkurs. En annen fortalte at han ville sende papirene sine til en høgskole som har hans spesialisering for en vurdering mot mastergrad. Han som hadde fått generell godkjenning som bachelorgrad, var litt usikker på hva dette innebar, men ville bruke dokumentasjonen til å få en bedre stilling der han jobbet. Kandidatene som hadde fått noe godkjenning mente at resultatet fra pilotprosjektet kunne brukes til å få mer utdanning eller å få jobb. En nevnte at en bekjent hadde sagt til ham at selv om han fikk norsk vitnemål etter ett år til med studier, ville han ikke være garantert å få jobb. Men han sa at hvis han ikke får jobb da, ønsker han heller å studere videre til mastergrad.

De to som ikke har fått godkjent noe høyere utdanning reagerte veldig forskjellig. Den ene mente at det ville være lurt å starte på et lavt nivå i utdanningen heller enn å ikke klare seg i studiet. Den andre var mente han var blitt urimelig behandlet i intervjuet og at vedtaket var feil. Han vurderte å sende klage.

Flere av kandidatene nevnte at de hadde blitt mer bevisst på sin egen utdanning og hadde fått repetert mye av det de hadde lært ved å delta i prosjektet. Flere sa at de håpet ordningen ville bli fast ved alle institusjoner. En kandidat kom med råd om at deltakerne bør ha bodd i Norge i minst ett år for å ha utbytte av å delta. Ellers vil det bli veldig vanskelig med språket. Han mente også at det er viktig at en kommer til den høgskolen som har riktig utdanning, og at det må være mulig å få vurdering på masternivå også.

Kandidatene var positive til å bli kontaktet og bevisste på at de har vært med på et utviklingsprosjekt. De erfaringene kandidatene uttrykte stemmer godt overens med det som er rapportert fra høgskolene. Det ene tilfellet der kandidaten var svært misfornøyd med intervjuet og resultatet viser at det er viktig at det er to personer til stede under intervjuet, slik at det ikke oppstår slike situasjoner hvor kandidaten mener det er en persons uvilje som er årsaken til avgjørelsen.

6. utfordringer i prosjektet

6.1. Hvor bør kartlegging og vurdering foregå?

I Oslo ble kartleggingen foretatt av NOKUT og vurderingen av Høgskolen i Oslo. Disse instansene har lokaler sentralt i Oslo, bare et steinkast fra hverandre og med lett adkomst fra hele det sentrale østlandsområdet. Kandidatene kom fra Oslo, Akershus, Oppland, Hedmark, Buskerud og Telemark. Det var mange kandidater, slik at de kunne sammenlignes med hverandre. I Nordland ble kartleggingen foretatt av Godkjennings-

sentralen i Mo i Rana sør i Nordland og vurderingen av Høgskolen i Narvik nord i Nordland. Kandidatene kom fra Nordland, Troms og Finmark. I Oslo ble kartleggingen i de fleste tilfellene gjort i direktekontakt mellom kandidaten og NOKUT, mens Godkjenningssentralen i større grad brukte lokale hjelpere i kommunene der kandidatene bodde. Vurderingen ble i begge tilfeller gjort ved at kandidaten kom til høgskolen.

I Oslo der kandidatene møtte til kartleggingsintervju ved NOKUT, var det mange som kom til kartleggingsintervjuet uten å ha forberedt seg så veldig godt og med en litt vag idé om hva prosjektet gikk ut på. Kanskje kom det delvis av at det ikke var noen stor investering for dem å komme til intervjuet. Det kan også komme av at få av kandidatene i Osloområdet hadde hjelpere i kommunen som bidro ved utfylling av skjemaene. I Nordland hadde alle unntatt én, hjelpere som bidro. Når disse hjelperne forsto hva som var forventet, kunne de gjøre kartleggingen sammen med kandidaten. Godkjenningssentralen hadde likevel en viktig rolle i forhold til informasjon og oppfølging. Erfaringen fra Nordland er at utfyllingen gikk bra også uten et kartleggingsintervju. Avstand virker ikke som en uoverkommelig barriere i kartleggingsfasen fordi hjelperne var nær kandidatene og kommunikasjonen videre kunne gå med telefon eller e-post. Det var ikke mulig å vite sikkert hvem som hadde fylt ut skjemaet, men det hadde ikke så stor betydning ettersom kartleggingen bare var forberedelsene til selve vurderingsintervjuet.

Selv om kartleggingen kan foregå lokalt, er det viktig at det tidlig opprettes kontakt til utdanningsinstitusjonen som skal vurdere utdanningen. I pilotprosjektet ble det tydelig at det å lose kandidaten gjennom prosessen og å gi råd om hvordan kandidaten kan bruke godkjenningen, er en nøkkelrolle i godkjenningen. Det å finne riktig fagmiljø for hver kandidat krever god kjennskap til fagmiljøene på de enkelte lærestedene. Det er også en fordel at den som organiserer vurderingsfasen har god mulighet til å kommunisere med de faglige tilsatte som skal vurdere og kjenner til opptaks- og innpassingsordninger ved institusjonene. Hele prosessen tar nokså lang tid, og det er en fordel at kandidaten kan ha en person som følger opp hele prosessen. Koordinatoren på institusjonen vil antakelig være den som har best forutsetninger for å koordinere hele prosessen.

Ved vurderingen var det viktigere med personlig fremmøte enn i kartleggingen, både fordi det skulle avgjøres om kandidaten virkelig hadde utdanningen og fordi kandidatene måtte snakke om relativt avansert stoff som krevde at de fikk frem nyanser og hadde mulighet for å illustrere. Alle kandidatene møtte til intervju på lærestedet.

I de tilfellene der kandidaten hadde utdanning som var litt på siden av intervjuerens kompetanse, ble det vanskeligere å fastsette nivået nøyaktig. Det betyr at en er ganske avhengig av at kandidaten kommer til et lærested som har så nær opp til eget fagområde som mulig. For eksempel burde en kandidat med utdanning i petroleumskjemi helst ikke bare til en institusjon med ingeniøruddanning i kjemi, men til en med spesialiseringen petroleumskjemi. Kommunene der de nordnorske kandidatene kom fra, viste forståelse for at det var behov for at kandidaten måtte reise for å gjennomføre vurderingen, og de anså godkjenningen som viktig nok til å prioritere tiltaket.

Ut fra erfaringene i pilotprosjektet er det tydelig at kartleggingen bør gjøres nærmest mulig kandidaten, men vurderingen må gjøres der fagmiljøet har kompetanse på kandidatens spesialisering. Jo høyere nivå det er på kandidatens utdanning, jo viktigere vil det være å komme til riktig fagmiljø.

Selv om det anbefales at hele godkjenningsprosessen koordineres og gjennomføres ved utdanningsinstitusjonene, vil det være viktig å ha mulighet for nasjonal erfaringsutveksling. Dette kan antakelig NOKUT bidra til gjennom e-postliste, Nasjonal godkjenningsdatabase og seminarer, samt ved å henvise til miljøer som har gjort erfaringer allerede.

6.2. språk

I rapporten fra arbeidsgruppen var språk diskutert, men det ble anbefalt å åpne for at det ikke skulle være språkkrav. I pilotprosjektet har det blitt diskutert om det er viktig at kandidatene kan uttrykke seg om faget sitt på norsk eller ikke. Noen av fagpersonene har nok lagt mer vekt på kommunikasjon enn andre.

I en del tilfeller var språket en barriere i intervjuet. De fleste kandidatene snakket relativt godt norsk og hadde valgt å gjennomføre intervjuet på norsk. I et par tilfeller ble intervjuet gjennomført på engelsk. Noen kandidater hadde fått tilbud om at vi kunne prøve å skaffe tolk. I en sak undersøkte NOKUT med noen tolketjenester, uten å finne noen med kompetanse på teknisk språk på dari. Saken ble ikke fulgt opp videre, fordi det ble oppfattet at kandidaten ikke ønsket tolk. I intervjusituasjonen viste det seg at mange manglet ordforråd innenfor ingeniørfag selv om de klarte seg relativt greit på dagligdage temaer.

I de tilfellene der kandidaten ikke kunne utdype i forhold til stikkordene i skjemaene kunne det være tvil om hvorvidt dette var et språklig problem eller om det var på grunn av manglende forståelse av de nevnte emnene. De kandidatene som enten hadde jobbet eller tatt noe utdanning i Norge på relevante fagområder, for eksempel innenfor yrkesfag i videregående skole, hadde lettere for å finne norske ord til å forklare med. Kommunikasjonen gikk også lettere på grunn av at intervjuer og kandidat hadde større felles referanseramme. Dersom kandidaten ikke mestrer intervjuspråket godt er det en fare for at han blir vurdert til å kunne faget dårligere. Dette er uheldig, men vanskelig å komme utenom siden høyere utdanning i stor grad dreier seg om presis og faglig språkbruk.

Kandidatene bør enten snakke godt engelsk eller godt norsk for å få fullt utbytte av vurderingen, særlig ettersom det ikke var interesse for å bruke tolk i intervjuene. Det bør antakelig ikke settes en fast grense for nivå i norsk språk, som for eksempel nivået for generell studiekompetanse, men koordinatoren kan diskutere med søkeren eller søkers hjelpere hva som er best ut fra hans eller hennes behov for vurdering.

6.3. formalkompetanse versus realkompetanse

I tillegg til at språket var en utfordring, ga også tidsspennet et dilemma. Mange hadde tatt utdanningen for lenge siden. Ved å måle kandidatens realkompetanse i dag mot faglige krav i dagens ingeniørutdanning ville mange falle gjennom på grunn av at utdanningen ikke kunne gi kjennskap til relevante dataverktøy og den nyeste utviklingen innen faget. De som ikke hadde hatt relevant arbeid i mellomtiden hadde nok også glemt mye av det som i sin tid var pensum. Dette er forståelig, men samtidig er det slik at de som får vurdert utdanningen sin på grunnlag av dokumenter alene, ikke i samme grad får spørsmål om hva de husker. I et tilfelle der det var opplagt at kandidaten hadde utdanningen, men denne var fra 1981, fikk han godkjenning som en 2-årig norsk ingeniørutdanning fra samme tidsperiode. Dette er i tråd med Lisboakonvensjonens tilleggsdokument om kriterier og prosedyrer.

Kandidatene hadde ofte gjennomført utdanningen under vanskelige forhold der det har manglet lærebøker, laboratorieutstyr, datamaskiner osv. eller hvor universitetet har vært stengt i lengre perioder. Noen hadde tatt utdanningen for mange år siden uten at de har hatt så mye relevant arbeidserfaring etterpå. Hvilken betydning skal alle disse forholdene ha for hvordan utdanningen skal godkjennes i Norge?

På det seminaret som ble holdt i Oslo 03.03.04 ble det diskutert en del av dilemmaene som oppstår ved vurderingen. Det var noe ulike syn på i hvilken grad kandidaten og samfunnet er tjent med en romslig eller en streng vurdering. Dersom kandidaten søker seg til jobb eller utdanning innenfor fagområdet sitt, er antakelig kandidaten tjent med å få godkjent bare de områdene der han oppfyller kravene. Det er derfor urimelig å godkjenne deler der kandidaten mangler kunnskaper. Det må likevel være mulig å la likeverdig kunnskap, om enn forskjellig, sies å oppfylle kravene. Alle var enige i at å gi godkjenning til noe som ikke holder det godkjente nivået, kan gi problemer både for den som har godkjent og for den som har fått godkjent utdanningen sin.

Når de faglige tilsatte oppga at det ikke var så vanskelig å finne ut hvilket nivå kandidaten var på, så må det antakelig komme av at de hadde funnet en balanse mellom vurdering av formalkompetansen som kom frem i beskrivelsen av utdanningen i kursbeskrivelsene og realkompetansen som kom frem i intervjuet. Representantene fra Høgskolen i Oslo uttrykte at det ble tydeligere hva de kunne forvente etter å ha gjort noen intervjuer. Antakelig vil dette gå seg til med erfaring med ordningen. En slik utvikling med større faglig sikkerhet i vurderingene etter hvert, stemmer godt med erfaringer som er gjort med vurdering av realkompetanse i videregående skole i Nordland.

6.4. Behov for veiledning

Deltakerne i pilotprosjektet var i større eller mindre grad bestemte på hva de ville bruke godkjenningen av utdanningen til. Av 17 saker der NOKUT har fått oppgitt formålet med søknaden, hadde 12 oppgitt at de ønsket godkjenningen for å få jobb som ingeniør i Norge, 2 ønsket godkjenning for videre utdanning og 3 ønsket begge deler. Før deltakelsen i prosjektet sto manglende godkjenning av utdanningen som en barriere for å oppnå målene. Etter vurderingen var det noen som så at de var langt fra å nå målet sitt, mens andre fikk den bekreftelsen de ønsket. Særlig for de som ikke fikk godkjent norsk grad, oppsto det, gjennom å delta i godkjenningsordningen, et nytt behov for veiledning. De trengte nå råd om hvorvidt de burde begynne på en norsk ingeniørutdanning, evt. med innpassing eller om de burde søke andre typer arbeid enn som ingeniør.

Høgskolene og NOKUT kan gi råd om hvordan kandidatene kan ta videre utdanning og evt. nå sine utdanningsmål. Alle vurderingsrapportene ga en anbefaling om hva kandidaten kunne gjøre videre for å bli bachelor i ingeniørfag. Når det gjelder veiledning omkring valget mellom mer utdanning eller å søke arbeid direkte, har kandidatene behov for annen veiledning enn det høgskolene gir. Dersom vurderingen skal ha en verdi for kandidaten, er det viktig at de har tilgang til veiledning om videre muligheter, men dette må ivaretas av kommunene og evt. AETAT i de tilfellene der målet er jobb og kandidaten er usikker på om det er realistisk å ta mer utdanning. Slik veiledning krever mye mer informasjon om kandidatens livssituasjon enn det som er gitt i prosjektet og det som det er naturlig at utdanningsinstitusjonene involveres i.

7. Konklusjoner og anbefalinger

Gjennom pilotprosjektet er det vist at metoden for vurdering av utenlandsk utdanning for flyktninger i hovedtrekk er gjennomførbar. Resultatene av vurderingene varierte fra ingen godkjenning til bachelor i ingeniørfag + 60 studiepoeng. Dette tyder på at metoden fungerer til å skille mellom ulike kandidaters kompetanse. Det som ikke er dokumentert gjennom prosjektet er hva som er den bakenforliggende årsaken til at fire kandidater falt helt igjennom og hvorvidt vurderingen er helt rettfærdig slik at to uavhengige vurderinger ville gitt samme godkjenning. Resultatene virker likevel rimelige ut fra at de som har fått mest godkjenning ofte oppgir at de har relativt fersk utdanning og/eller mye arbeidserfaring.

Ordningen viste seg å være rimeligere enn først antatt. Hele prosessen koster 5-7 000,- kr per kandidat og det forventes å ta 3-6 mnd å få en kandidat gjennom prosessen.

Prosjektgruppen anbefaler at ordningen, med enkelte modifikasjoner, innføres som en fast ordning. Revidert beskrivelse av godkjenningsordningen er vedlagt. Dette krever ingen lovendring i forhold til dagens lov om universiteter og høyskoler eller den foreslåtte lov om universiteter og høyskoler (Ot. prp. nr. 79, 2003-2004). Det vil være behov for å informere utdanningsinstitusjonene om at de har plikt til å vurdere utdanning for flyktninger selv med mangelfull dokumentasjon (Lisboakonvensjonen, art. VII) og at vedlagte forslag til ordning kan benyttes. Det kan også vurderes om det for eksempel i en overgangsperiode skal gis kompensasjon for arbeidet med slik godkjenning.

Erfaringene fra prosjektet tilsier at hele godkjenningsprosessen bør skje ved en utdanningsinstitusjon som har kandidatens fagområde. En person i sentraladministrasjonen ved institusjonen eller evt. fakultetet bør ha rollen som koordinator, mens faglig vurdering skjer ved avdelingen eller instituttet som dekker fagområdet best. Kartleggingen gjøres i samarbeid med lokale hjelpere. NOKUT kan, som i andre godkjenningssaker, gi informasjon, råd og veiledning om kartlegging, godkjenningsrammen for den aktuelle utdanningen og generelt om ordningen.

8. Avslutning av prosjektet

Prosjektet avsluttes med at denne rapporten sendes over til NOKUTs styre som har igangsatt prosjektet og Utdannings- og forskningsdepartementet som har finansiert prosjektet.

Ved rapportering 1. juli, er det et par elementer som ikke er fullført. To kandidater skal fullføre vurderingsfasen. Det skal også utarbeides en veiledning for vurderingsfasen som ikke er ferdig. Kartleggingsskjemaet skal oversettes til engelsk.

Vedlegg

- Vedlegg 1: Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon
- Vedlegg 2: Flytdiagram for saksgangen ved godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon
- Vedlegg 3: Kartleggings skjema for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon
- Vedlegg 4: Rapportmal for vurderingsintervju

Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon

Lovhjemmel

Lov om universiteter og høyskoler § 48.4, evt. ny lov om universiteter og høyskoler jf. Ot.prp.nr. 79, § 3-4.4
Konvensjon om godkjenning av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning i Europaregionen, UNESCO/Europarådet 1997, Art. VII

Formål

- Gi flyktninger med mangelfull dokumentasjon av sin utdanning en mulighet til å kunne presentere utdanningen på en helhetlig, grundig og troverdig måte.
- Gi utdanningsinstitusjonene bedre mulighet til å kunne vurdere utenlandsk utdanning også i de tilfeller der de ikke har mottatt verifiserbare dokumenter fra den aktuelle utdanningsinstitusjonen.
- Gi arbeidsgivere en trygghet i forhold til kvaliteten på oppgitt utdanningsbakgrunn fra flyktninger med mangelfull dokumentasjon.

Aktører som gjennomfører godkjenningsordningen

Godkjenning av flyktninger med mangelfull dokumentasjon kan gjennomføres av statlige høyere utdanningsinstitusjoner. Etter ny lov om universiteter og høyskoler vil slik godkjenning kunne gjøres av akkrediterte høyere utdanningsinstitusjoner. Aktørene som gjennomfører godkjenningsordningen ved institusjonene er en administrativt tilsatt koordinator og en faglig tilsatt som gjør selve vurderingen.

Prosedyrer

Godkjenningsordningen omfatter en kartleggingsfase og en vurderingsfase. Se flyttdiagram.

Første fase: kartlegging.

En flyktning henvender seg til NOKUT eller en utdanningsinstitusjon med søknad om godkjenning av utenlandsk høyere utdanning. Det blir avklart at hun/han er aktuell for vurdering med mangelfull dokumentasjon fordi alle de følgende kriteriene er oppfylt:

- Kandidaten oppgir at hun/han har høyere utdanning fra hjemlandet/utlandet.
- Kandidaten har oppholdstillatelse i Norge som flyktning, på humanitært grunnlag eller er familiegjennforent med en som har slikt opphold.
- Kandidaten har enten mangelfull dokumentasjon av utdanningen eller dokumentasjonen blir ikke godtatt av NOKUT/institusjonen som tilstrekkelig for godkjenning.

Kandidaten fyller ut NOKUTs eller utdanningsinstitusjonens vanlige søknadsskjema samt kartleggingsskjema for søkere med mangelfull dokumentasjon. Kandidaten fyller ut kartleggingsskjemaet, evt. assistert av en hjelper i lokalmiljøet eller koordinatoren ved institusjonen.

Koordinatoren tar i mot og går gjennom kartleggingsskjemaet med vedlegg og vurderer evt. å innhente ytterligere informasjon. Resultatet av kartleggingsperioden skal være en

oversikt over hvilken utdanning og erfaring kandidaten hevder å ha, hvilke dokumenter som finnes, hvilket formål kandidaten har for vurderingen, hvilken godkjenningsramme som er vanlig for utdanningen (kan evt. innhentes fra NOKUT) og hvilket norsk fagområde det er aktuelt å vurdere i forhold til.

Dersom kandidaten primært ønsker å studere videre vil saken bli en opptaks- og innpassingssak. Vurderingsintervjuet kan tilpasses institusjonens informasjonsbehov ved opptak og innpassing. Dersom kandidaten ønsker å studere ved en annen institusjon som har det aktuelle faget, bør intervjuet gjøres der.

Andre fase: Faglig vurdering

Kandidaten innkalles til et faglig intervju. Fagpersonen som skal gjennomføre intervjuet får materialet fra kartleggingsfasen og kandidaten får eventuelt materiale til å forberede seg til intervjuet.

Det faglige intervjuet gjennomføres med koordinator og fagperson til stede. Sentrale emner skal diskuteres for å få et inntrykk av søkers nivå, og intervjuet skal gi kandidaten mulighet til å fortelle om hvilke områder han/hun har kjennskap til og hvilke han/hun ikke kjenner. Det kan eventuelt gjennomføres flere faglige intervjuer dersom kandidaten har en utdanning som omfatter flere fag i Norge. Vurderingsintervjuet kan eventuelt suppleres med en hjemmeoppgave som søker skal løse eller annen type praktisk prøving. En slik oppgave kan gis hvis institusjonen tror det kan bidra til en riktigere vurdering, og den kan gis enten før eller etter vurderingsintervjuet.

Det skrives en rapport fra vurderingsfasen med hovedvekt på å vise hvilke områder kandidaten har kjennskap til og på hvilket nivå. Når tilsvarende utdanning finnes i Norge, skal det gis en vurdering i forhold til den norske utdanningen. I noen tilfeller vil den utenlandske utdanningen inneholde elementer fra flere norske utdanninger eller overhode ikke ligne noe vi har i Norge. Rapporten bør inneholde noen anbefalinger om hva kandidaten kan gjøre videre.

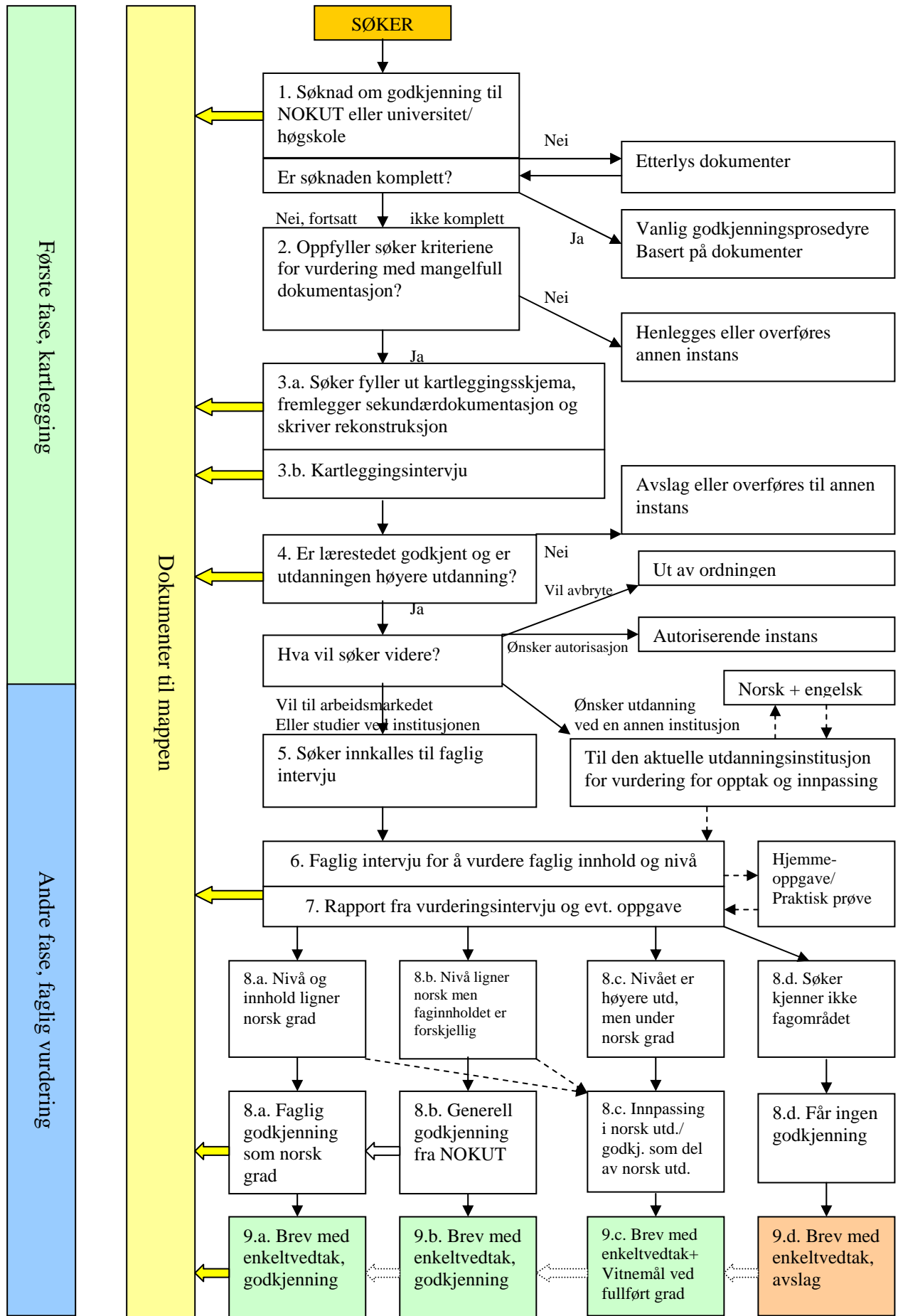
Resultatet av vurderingen

Vurderingsrapporten skal være grunnlag for at det kan gjøres et formelt enkeltvedtak om godkjenning av utdanningen som en norsk grad, del av grad eller et vedtak om at den ikke godkjennes som høyere utdanning. Institusjonen gir faglig godkjenning. Dersom en kandidat har utdanning som skiller seg vesentlig fra den norske utdanningen i innhold men ikke i nivå, kan det vurderes om NOKUT kan gi en generell godkjenning. Kandidater som får innpassing i en norsk utdanning og gjennomfører minst ett år av den norske utdanningen vil få vitnemål fra det norske lærestedet.

Dokumentene som er samlet og rekonstruert i prosessen samt rapporten fra vurderingen og resultatbrevet samles i en kandidatmappe som leveres til kandidaten.

Resultatet av godkjenningen legges inn i Nasjonal godkjenningsdatabase (NAG), men det bør legges inn en merknad om at godkjenningen er gjort på bakgrunn av intervju i tillegg til eventuelle dokumenter.

1.1.1. Flyttdiagram for saksgangen ved godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon

2. Kartleggings skjema for godkjenning av utenlandsk høyere utdanning for flyktninger med mangelfull dokumentasjon

Dette skjemaet er bare ment for flyktninger som ikke kan få vurdert sin høyere utdanning på vanlig måte på grunn av at det ikke foreligger tilstrekkelig dokumentasjon for vurdering. Norge har gjennom Lisboa-konvensjonen forpliktet seg til å tilby flyktninger vurdering av høyere utdanning, selv med mangelfull dokumentasjon (Konvensjon om godkjenning av kvalifikasjoner vedrørende høyere utdanning i Europaregionen, UNESCO/Europarådet 1997).

Hvem skal bruke dette skjemaet?

1. Du må ha gjennomført en formell utdanning på universitet eller høyskole i utlandet.
2. Du er i en situasjon der du ikke kan få tak i diplom og karakterutskrift fra utdanningen din *eller* du har fått beskjed fra NOKUT eller en norsk utdanningsinstitusjon om at utdanningen ikke kan godkjennes fordi dokumentene ikke kan verifiseres (gjelder Afghanistan, Irak og Somalia).
3. Du har oppholdstillatelse som flyktning, opphold på humanitært grunnlag eller er familiejenforent med en som har slikt opphold. Asylsøkere og personer som har midlertidig oppholds- og arbeidstillatelse kan også søke, men det kan være begrenset kapasitet.
4. Du er villig til å bruke tid på å skrive om utdanningen og erfaringene dine, gjennomføre flere intervjuer og kanskje skrive en hjemmeoppgave innenfor faget ditt.
5. Det er en fordel om du kan snakke om faget ditt på norsk eller engelsk.

Kartlegging

Dette skjemaet skal brukes i tillegg til vanlig søknadsskjema for godkjenning av utenlandsk utdanning som brukes ved NOKUT eller utdanningsinstitusjonen. Det skal fylles ut av kandidaten, eventuelt med hjelp. Det skal brukes som samtalegrunnlag i et faglig vurderingsintervju. Dersom du har flere utdanninger, kan du fylle ut et skjema for hver utdanning. Dersom du trenger mer plass kan du bruke eget ark.

Søknadsskjemaet skal sendes til en utdanningsinstitusjon som har ditt fagområde. Det er lurt å kontakte utdanningsinstitusjonen på telefon eller e-post før du sender inn skjemaene, slik at du er sikker på at du kommer til riktig fagmiljø. NOKUT kan også hjelpe til med å finne rett institusjon. Institusjonen kan innkalle deg til et kartleggingsintervju eller bare et telefonintervju i forbindelse med kartleggingen.

Vurdering

Når kartleggingen gjennom utfylling av kartleggings skjemaene er ferdig, vil du bli innkalt til et intervju med en fagperson innen ditt fagfelt på utdanningsinstitusjonen. Vurderingsintervjuet er en faglig samtale som tar utgangspunkt i det du har skrevet under kartleggingen og det som undervises på ditt fagområde i Norge. Institusjonen kan også gi deg en hjemmeoppgave innenfor fagområdet ditt.

Utdanningen din vil bli vurdert ut fra en kombinasjon av:

- Eventuelle utdanningsdokumenter, arbeidsattester og annet som kan vise at du har utdanningen
- Din egen beskrivelse av utdanningen i kartleggings skjemaet
- De fagkunnskapene du viser i det faglige intervjuet og eventuell hjemmeoppgave

Resultat

Resultatet av vurderingen er en godkjenning av din utdanning og/eller råd om hvilket nivå du kan innpasses på i norsk høyere utdanning. Resultatet kan variere avhengig av hvilken utdanning du har, om det er lenge siden du tok utdanningen og om du har hatt relevant praksis etter endt utdanning. Alle papirene fra kartleggingen og vurderingen blir samlet i en kandidatmappe. Resultatet er et vedtak som kan påklages etter forvaltningsloven.

Ordliste

Fag/emne: Mindre del av studiet som er en faglig enhet

Normert studietid: Den offisielle lengden på utdanningen

Vitnemål: Diplom som viser at utdanningen er fullført og evt. grad er oppnådd

8.1.1. A) Informasjon om din utfylling av skjemaet

Denne søknaden gjelder:

Navn:	Utdanningsland:
-------	-----------------

Har du fått hjelp til å fylle ut skjemaet? Ja Nei

Hvis ja, hvem har hjulpet deg?

Har du en kontaktperson/hjelper som vi kan kontakte? Ja Nei

Navn på kontaktperson:	Arbeidssted:
e-post:	Telefon:

8.1.2. B) Behov for vurdering på bakgrunn av mangelfull dokumentasjon

Hva ønsker du å bruke godkjenningen av din utdanning til?

Hvorfor er utdanningsdokumentene dine *ikke* godtatt for vanlig godkjenning?

- NOKUT/utdanningsinstitusjonen godtar ikke utdanningsdokumenter fra utdanningslandet mitt.
- Jeg klarer ikke skaffe utdanningsdokumentene mine fra utdanningslandet mitt
- Annet: _____

Kan du tenke deg å ta videre studier ved en norsk høyskole eller et universitet dersom du ikke får full godkjenning av utdanningen din? Ja Nei

8.1.3. C) Informasjon om opphold og aktivitet i Norge

Hva slags oppholdstillatelse har du i Norge?

Når forlot du utdanningslandet? År _____

Når kom du til Norge? År _____

Deltar du i introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere? Ja Nei

Hva er din hovedaktivitet på dagtid?

- Arbeid Arbeidsledig Kurs Utdanning Omsorg for barn/eldre
Annet _____

8.1.4. D) Språkkunnskaper

Hvilke språk snakker du og hvor godt?

Språk	Morsmål	Meget godt	Nokså godt	Lite eller ingenting
Norsk				
Engelsk				

Hva er din høyeste eksamen i norsk? (for eksempel Språkprøven, Bergenstesten, Norsk som andrespråk i videregående skole, Norsk for utenlandske studenter trinn I, II, III)

Hva er din høyeste eksamen i engelsk? (for eksempel engelsk i videregående skole i hjemlandet, engelsk grunnkurs i videregående skole i Norge, TOEFL test, IELTS test, Cambridge test)

Er det behov for tolk under intervjuene? Ja Nei

8.1.5. E) Generelt om utdanningen

Årstall Fra-til	Institusjon/universitet	Sted/land	Navn på grad/ utdanning

Er utdanningen fullført og bestått? Ja Nei

Hva er normert studietid for utdanningen din? (antall år) _____

Forklaring på eventuell forsinkelse eller avbrutt utdanning

Spesialisering i utdanningen

Hva var opptakskravet for utdanningen? (for eksempel videregående skole, opptaksprøve)

8.1.6. F) Utdanningens formål

Ga utdanningen adgang til videre studier/høyere grad? Ja Nei

Hvis ja, på hvilket nivå? Opptak universitet Opptak mastergrad Opptak doktorgrad

Var utdanningen rettet mot å arbeide innenfor et bestemt yrke? Ja Nei
Hvis ja, hvilket yrke?

8.1.7. G) Praksis i utdanningen

Inngikk det arbeidspraksis i utdanningen? Ja Nei

Hvis du svarte nei, gå videre til H.

Hvis ja, var praksis obligatorisk? Ja Nei

Praksissted	Arbeidsoppgaver i praksisperioden	Når i studiet	Praksisperiodens lengde i uker

8.1.8. H) Hovedoppgave

Inngikk det hovedoppgave/større selvstendig arbeid i utdanningen? Ja nei

Inngikk det større gruppeoppgave/prosjekt i utdanningen? Ja nei

Hvis du svarte Nei, gå videre til I.

Svar på spørsmålene under hvis du skrev en hovedoppgave eller gjorde et prosjekt

Hovedoppgaven/prosjektets tittel:

Normert studietid til arbeid med hovedoppgaven/prosjektet: ____ måneder

Antall sider: _____ Krav til antall sider: _____

Gi en kort beskrivelse av innholdet i hovedoppgaven/prosjektet

(For eksempel tema, problemstillinger, metode, viktigste funn, konklusjoner)

(Trenger du mer plass, bruk eget ark)

Fortsetter neste side

--

8.1.9. I) Arbeidserfaring

Har du hatt arbeidserfaring etter at du var ferdig med utdanningen din?

Ja, i utdanningslandet, antall år _____

Ja, i andre land, antall år _____

Ja, i Norge, antall år _____

Tid Fra.. til....	Arbeidsgiver/land	Stilling/Arbeids- oppgaver	På hvilken måte fikk du utnyttet utdanningen din og/eller bygget opp ny kompetanse?

Trenger du mer plass, bruk eget ark.

Kan du oppgi noen referanser/kontaktpersoner fra noen av arbeidsstedene dine?

Navn:	Arbeidsgiver/ bedrift:	
Stilling:	E-post:	Telefon:

Navn:	Arbeidsgiver/ bedrift:	
Stilling:	E-post:	Telefon:

8.1.10. J) Etter- og videreutdanning

Har du gjennomført etter- og videreutdanning/kurs som har betydning for vurdering av utdanningen din? (for eksempel mer spesialiserte kurs, datakurs, saksbehandlerkurs osv.)

Tid Fra...Til...	Institusjon/ arrangør	Kvalifikasjon og fagområde	Sted og land	
				☐ Fulltid ☐ Deltid
				☐ Fulltid ☐ Deltid
				☐ Fulltid ☐ Deltid

8.1.11. K) Andre opplysninger

--

8.1.12. L) Underskrift

Jeg bekrefter at alle opplysningene i dette skjemaet med vedlegg er korrekte.

Sted	Dato	Navn
------	------	------

Legg ved karakterutskrifter og vitnemål/diplom dersom du har. Legg ved andre dokumenter som viser innholdet i utdanningen; kursbeskrivelser, hovedoppgaven din, lærebøker, hvis du har. Du kan også legge ved andre dokumenter som viser at du har utdanningen; studentkort, bilder fra studiet, arbeidsattester osv. hvis du har.

9. M) Rekonstruert kursbeskrivelse

Her skal du rekonstruere kursbeskrivelsene dine så godt du kan. Dersom du har en karakterutskrift fra lærestedet ditt, kan du bruke samme nummer på fag/emner som i karakterutskriften. Denne rekonstruerte kursbeskrivelsen vil bli brukt som utgangspunkt for å snakke om faginnholdet i utdanningen din i et faglig intervju. Du kan utdype mer i intervjuet.

Under hvor stort/ viktig var faget kan du presisere antall uketimer eller antall credits. Dersom du ikke husker dette, kan du si om det var viktig/ikke viktig, stort/lite, obligatorisk/valgfritt.

Nr.	Fag/emne:	Lærebok:
Hvilke skoleår/semestre hadde du dette faget		Hvor stort/viktig var faget?
Beskriv kort hva du lærte om i dette faget/emnet		

Nr.	Fag/emne:	Lærebok:
Hvilke skoleår/semestre hadde du dette faget		Hvor stort/viktig var faget?
Beskriv kort hva du lærte om i dette faget/emnet		

Nr.	Fag/emne:	Lærebok:
Hvilke skoleår/semestre hadde du dette faget		Hvor stort/viktig var faget?
Beskriv kort hva du lærte om i dette faget/emnet		

Nr.	Fag/emne:	Lærebok:
Hvilke skoleår/semestre hadde du dette faget		Hvor stort/viktig var faget?
Beskriv kort hva du lærte om i dette faget/emnet		

Nr.	Fag/emne:	Lærebok:
Hvilke skoleår/semestre hadde du dette faget		Hvor stort/viktig var faget?
Beskriv kort hva du lærte om i dette faget/emnet		

Nr.	Fag/emne:	Lærebok:
Hvilke skoleår/semestre hadde du dette faget		Hvor stort/viktig var faget?
Beskriv kort hva du lærte om i dette faget/emnet		

Nr.	Fag/emne:	Lærebok:
Hvilke skoleår/semestre hadde du dette faget		Hvor stort/viktig var faget?
Beskriv kort hva du lærte om i dette faget/emnet		

Denne siden kan kopieres i så mange eksemplarer som nødvendig.

10. Rapport fra fagintervju ved [utdanningsinstitusjon]

Navn:

Født:

Utdanningsland:

Dato:

Intervjuere: (navn, tittel, avdeling, institusjon)

10.1.1. Oppgitt utdanning:

År, grad, spesialisering, Institusjon, land

10.1.2. Dokumentasjon:

(diplom, karakterutskrift, rekonstruerte karakterutskrifter, bilder, arbeidsattester osv)

10.1.3. Intervjuspråk:

10.1.4. Opplegg for intervjuet:

(for eksempel type innledende og oppfølgende spørsmål, fremlagte bilder/eksamensoppgaver, bruk av rekonstruerte kursbeskrivelser).

10.1.5. Om den oppgitte utdanningen:

- *Om strukturen i den oppgitte utdanningen (omfang, basisfag, spesialisering, bredde/dybde, prosjekt og praksis)*
- *Virker det sannsynlig at kandidaten har den utdanningen han/hun oppgir? Hvorfor?*

10.1.6. Vurdering i forhold til den norske graden [Grad] ved [institusjon]

- *Sammenligning av strukturen i den oppgitte utdanningen og den norske*
- *Vesentlige forskjeller mellom den oppgitte utdanningen og den norske (for eksempel innenfor IKT)*
- *Sammenligning av det faglige nivået kandidaten viser og nivået i den norske graden. (Her kan det tas inn både svakheter og spesielt sterke områder)*

10.1.7. Konklusjon fra intervjuet

10.1.8. Anbefalinger om hva det må evt. kompletteres med for å oppnå graden

- *Forslag til studier*
- *Forslag til oppdatering av kompetanse innen IKT med mer*

Dato og underskrift fra rapportør